

Quickscan flora en fauna geluidswal N34
Zuid Es, Zuidlaren

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in
het kader van de flora- en faunawet*

COLOFON

Titel: **Quickscan flora en fauna geluidswal N34 Zuid Es, Zuidlaren**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet

Projectcode: 11-461

Status: Definitief

Datum: 23 november 2011

Auteur: Ing. J.G. (Janneke) Lindenholz en Ing. M. (Marco) van der Sluis

Eindredactie: Drs. I. (Iwan) Veeman

Veldonderzoek: Ing. M. van der Sluis

Opdrachtgever: Gemeente Tynaarlo

Contactpersoon: Dhr. F. Rozema

.....
EcoGroen Advies BV

Postbus 625

8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2011)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Lindenholz J.G. en M. van der Sluis (2011). Quickscan flora en fauna geluidswal N34 Zuid Es, Zuidlaren; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 11-461. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	7
1.1	Aanleiding en doelstelling.....	7
1.2	Situatie.....	7
1.3	Algemene opzet.....	8
2	Flora- en faunawet	9
2.1	Wettelijk kader.....	9
2.2	Onderzoeksmethode	10
2.3	Flora	10
2.4	Zoogdieren	11
2.5	Broedvogels.....	11
2.6	Reptielen.....	12
2.7	Overige soorten	13
3	Geraadpleegde bronnen.....	14

Bijlagen

I - Toelichting Flora- en faunawet

II - Potentieel leefgebied Levenbarende hagedis

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Gemeente Tynaarlo (contactpersoon dhr. F. Rozema) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen realisatie van een geluidswal langs de N34 ter hoogte van de wijk Zuid Es in Zuidlaren.

Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 11 november 2011 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet.

Aangetroffen en te verwachten soorten

- In het plangebied kan de aanwezigheid van Flora- en faunawet tabel 2-soorten Kleine zonnedauw, Ronde zonnedauw, Steenanjer en Rietorchis niet worden uitgesloten. Daarnaast is de aanwezigheid van de laag beschermde soort Grasklokje en Rode Lijstsoorten Echte guldenroede, Bosdroogbloem, Borstelgras en Stijve ogentroost te verwachten;
- De aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied kan worden uitgesloten. De beoogde plannen hebben geen nadelige gevolgen op mogelijk aanwezige vlieg- en/of jachtroutes en op belangrijk foerageergebied van vleermuizen;
- In het plangebied zijn diverse laag beschermde grondgebonden zoogdiersoorten zoals Bosmuis, Rosse woelmuis, Tweekleurige bosspitsmuis, Egel en Wezel te verwachten. Vaste verblijfplaatsen van zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren zijn te verwachten in het plangebied;
- In het plangebied zijn diverse algemene broedvogels zoals Tjiftjaf, Fitis, Geelgors, Merel, Roodborst en Winterkoning broedend te verwachten. Nesten van broedvogels waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is, zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht;
- Overwintering van laag beschermde amfibieën is te verwachten in aanwezige strooisellaag en ruigte. Zwaarder beschermde soorten zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht in het plangebied;
- In enkele aanwezige heidestroken is het voorkomen te verwachten van de middelhoog beschermde Levend barend hagedis. Belangrijk leefgebied van andere reptielen is niet te verwachten;
- Beschermde vissen, libellen, dagvlinders en andere ongewervelden zijn niet aangetroffen en worden op basis van biotoopkenmerken en bekende verspreidingsgegevens ook niet in het plangebied verwacht.

Vervolgstappen en mitigerende maatregelen

- Aanvullend onderzoek naar Levenbarende hagedis en beschermde flora is noodzakelijk tijdens drie veldbezoeken in de periode april-juni 2012 om na te gaan of deze soorten daadwerkelijk voorkomen in het plangebied;
- Het aanvragen van ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht voor dit project, aangezien voor de te verwachten soorten volstaan kan worden met het werken volgens een goedgekeurde gedragscode of het opstellen van een ecologisch werkprotocol;
- Afhankelijk van de uitkomsten van het aanvullende onderzoek kan het voor flora noodzakelijk zijn om groeiplaatsen te verplaatsen. Indien Levenbarende hagedis aanwezig is, dan is werken in de minst kwetsbare periode (half augustus tot en met eind oktober), het wegvangen van dieren en het versterken van het bestaande leefgebieden noodzakelijk;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten in de periode voor half maart en na half juli. Voor het broedseizoen wordt echter geen standaardperiode gehanteerd, maar het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum;
- Bij de beoogde plannen kunnen mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren en amfibieën verloren gaan. Voor de in voorliggende situatie aanwezige of te verwachten tabel 1-soorten geldt in deze situatie echter automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet, waardoor verbodsbepalingen niet worden overtreden;
- Om schade aan kleine landzoogdieren en amfibieën te minimaliseren is het wenselijk - indien de planning van de activiteiten dit toelaat - werkzaamheden in het plangebied zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september- december (mits vorstvrij).

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Gemeente Tynaarlo (contactpersoon dhr. F. Rozema) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan flora- en fauna uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen realisatie van een geluidswal langs de N34 ter hoogte van de wijk Zuid Es in Zuidlaren.

In verband met de Flora- en faunawet is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten. In het voorliggende onderzoek worden de mogelijke consequenties in beeld gebracht van de voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet. Een toelichting op de genoemde Flora- en faunawet is gegeven in bijlage I.

Op verzoek van de opdrachtgever valt een toetsing van de beoogde plannen aan gebiedsgerichte natuurbescherming (Natuurbeschermingswet en Nota Ruimte) buiten voorliggend onderzoek.

1.2 Situatie

Het plangebied betreft een deel van de berm aan de noordzijde van de N34 over een lengte van circa 700 meter (zie figuur 1). Het plangebied bestaat uit de berm van de N34, een greppel en de berm van een zandweg waarin her en der stroken heide en beplanting aanwezig zijn. Bebouwing en permanent oppervlaktewater zijn niet aanwezig. De beoogde plannen bestaan uit de realisatie van een geluidswal in de zomer van 2012.

Figuur 1: Locatie van de geluidswal (gele lijn) weergegeven op een luchtfoto (bron kaartondergrond: Bing maps).

1.3 Algemene opzet

Om inzicht te krijgen in de effecten van de voorgenomen plannen op juridisch beschermde natuurwaarden is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 2).

De hiervoor uitgevoerde ecologische beoordeling is gebaseerd op één locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 3 Geraadpleegde bronnen), beschikbare gebiedskennis en bekende ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde planten- en diersoorten. Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen en of aanvullend onderzoek ten aanzien van beschermde soorten nodig is.

2 FLORA- EN FAUNAWET

2.1 Wettelijk kader

De Flora- en faunawet verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten - ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor de soorten uit tabel 2 van de Flora- en faunawet kan worden volstaan door het werk uit te voeren conform de Gedragscode voor Ruimtelijke ordening en inrichting gemeenten (Vereniging Stadswerk Nederland 2010). Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van EL&I noodzakelijk zijn.

Aangepaste beoordeling ontheffingen Flora- en faunawet

Tot 2009 was het noodzakelijk voor het verwijderen, verstoren of beschadigen van een vaste verblijfplaats van zwaarder beschermde soorten een ontheffing op de Flora- en faunawet aan te vragen. Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling van ontheffingsaanvragen van de Flora- en faunawet voor ruimtelijke ingrepen aangepast. Sinds augustus van dat jaar wordt daardoor gewerkt volgens een nieuw stroomschema (zie bijlage I) en is het in veel gevallen niet meer noodzakelijk om een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen (Dienst regelingen 2009a). Hieronder wordt voor de verschillende beschermingscategorieën¹ beschreven wat de mogelijkheden zijn.

Voor soorten van tabel 1 geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen sowieso al een automatische vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

Voor tabel 2 soorten zijn drie opties mogelijk:

- 1) Werken volgens de eisen van een goedgekeurde Gedragscode Flora- en faunawet, zoals die voor Ruimtelijke ordening en inrichting gemeenten (Vereniging stadswerk 2010);
- 2) Het aanvragen van een ontheffing;
- 3) Het opstellen van een ecologisch werkprotocol indien aangetoond kan worden dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft.

Overigens is het in de eerste twee gevallen ook noodzakelijk om een op de situatie toegesneden ecologisch werkprotocol op te stellen.

Voor tabel 3 soorten en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn en voor vogels waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is zijn twee opties mogelijk:

- 1) Het aanvragen van een ontheffing;
- 2) Het opstellen van een ecologisch werkprotocol indien aangetoond kan worden dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft en dat de soort binnen het leefgebied succesvol kan (blijven) overwinteren, foerageren en/of voortplanten tijdens en na uitvoering van de plannen.

Hierbij geldt voor het aanvragen van ontheffing dat ook een ecologisch werkprotocol opgesteld moet worden waarin de te nemen mitigerende maatregelen beschreven worden.

¹ Voor vogels wijkt het beschermingsregime af en verwijzen we naar bijlage 1.

2.2 Onderzoeksmethode

Op 11 november 2011 is een veldbezoek aan het plangebied gebracht. Tijdens dit bezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (Ffwet tabel 2 en 3) en aan bedreigde (Rode Lijst, RL) soorten. Voor zover mogelijk en van toepassing zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen, ongewervelden en weekdieren.

Naast veldonderzoek is gebruik gemaakt van bestaande verspreidingsgegevens van flora en fauna, afkomstig van verspreidingsatlassen (zie Hoofdstuk 3 Geraadpleegde bronnen) en overige databanken (onder andere RAVON en waarneming.nl).

In dit hoofdstuk worden de soort(groep)en beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht.

2.3 Flora

Juridisch zwaarder beschermde soorten (FFW tabel 2 en 3)

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van meerdere juridisch zwaarder beschermde plantensoorten van FFW tabel 2 (Werkgroep Florakartering Drenthe 1999 en Quickscaanhulp 2011). Tijdens het veldonderzoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Gezien de periode waarin het veldonderzoek is uitgevoerd (najaar, de periode waarin veel bloemen uitgebloeid en afgestorven zijn), was betrouwbaar floraonderzoek niet meer mogelijk. Op basis van de aanwezige terreinkenmerken en lokale gegevens is de aanwezigheid van Kleine zonnedaauw (tevens RL gevoelig), Ronde zonnedaauw (tevens RL gevoelig), Steenanjer (RL kwetsbaar) en Rietorchis niet geheel uit te sluiten.

Groeiplaatsen van Kleine zonnedaauw, Ronde zonnedaauw, Steenanjer en Rietorchis kunnen verdwijnen als gevolg van de werkzaamheden. Om met zekerheid te kunnen zeggen of deze plantensoorten al dan niet aanwezig zijn in het plangebied, dient aanvullend soortgericht onderzoek² te worden uitgevoerd. Aan de hand van de uitkomsten van dit onderzoek zal vast komen te staan welke vervolgstappen benodigd zijn. Omdat Kleine zonnedaauw, Ronde zonnedaauw, Steenanjer en Rietorchis zijn opgenomen op tabel 2 van de Flora- en faunawet is het aanvragen van ontheffing niet noodzakelijk, bijvoorbeeld door te werken volgens de randvoorwaarden uit de Gedragscode voor Ruimtelijke ordening en inrichting gemeenten (Vereniging Stadsnetwerk Nederland 2010). Hierbij kan worden gedacht aan het verplaatsen van groeiplaatsen.

Laag beschermde soorten (FFW tabel 1) en soorten van de Rode Lijst

In het plangebied zijn op basis van de terreinkenmerken FFW tabel 1-soort Grasklokje en de Rode Lijstsoorten Echte guldenroede (RL kwetsbaar), Bosdroogbloem, Borstelgras en Stijve ogentroost (RL gevoelig) mogelijk aanwezig.

Voor de laag beschermde plantensoorten geldt bij ruimtelijke ingrepen automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet. Schadebeperkende maatregelen zijn daarom juridisch gezien niet noodzakelijk voor laag beschermde soorten (en niet beschermde soorten van de Rode Lijst).

Algemene beschrijving vegetatie

In de enigszins ruige stroken met heidevegetatie zijn tijdens het veldonderzoek soorten aangetroffen die kenmerkend zijn voor droge en natte heide en enigszins zure omstandigheden. Daar aangetroffen soorten zijn onder andere Mannetjesereprijs, Tormentil, Liggend walstro, Pilzegge, Tandjesgras, Pijpenstrootje, Gewone dopheide, Struikheide, Schapenzuring, Ruwe berk, Amerikaanse vogelkers, Klein tasjeskruid, Sint Janskruid, Zandblauwtje, Gewone veldbies, Klein vogelpootje, Blauwe bosbes en Bochtige smele.

² Door één bezoek uit te voeren in de bloeiperiode van te verwachten soorten (juni-juli) kan een betrouwbaar beeld verkregen van de vegetatiesamenstelling in het plangebied.

Op de delen met gras is de soortensamenstelling kenmerkend voor relatief iets voedselrijkere omstandigheden. Aangetroffen soorten zijn onder andere Grasmuur, Rode klaver, Gewoon duizendblad, Eenjarige hardbloem, Vlasbekje, Gewone hoornbloem, Kropaar, Muizenoor en Gewoon biggenkruid.

2.4 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bijvoorbeeld bomen, huizen en kelders. In het plangebied bevindt zich echter geen bebouwing en ook worden geen bomen met voor vleermuizen geschikte ruimten gekapt. Schade aan vaste verblijfplaatsen van vleermuizen is zodoende niet aan de orde. Daarnaast worden geen opgaande lijnvormige structuren (zoals bomen rijen) verwijderd die voor vleermuizen kunnen dienen als vlieg- en jachtroute en worden geen essentiële foerageergebieden verstoord of vernietigd. Vervolgstappen, zoals nader onderzoek of het nemen van mitigeren maatregelen zijn dan ook niet van toepassing.

Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied en de directe omgeving is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde, kleine grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten c.q. vastgesteld. Het betreft Bosmuis, Rosse woelmuis, Tweekleurige bosspitsmuis, Egel en Wezel (tevens Rode Lijst gevoelig). De aanwezigheid van (verblijfplaatsen van) zwaarder beschermde zoogdieren wordt gezien het ontbreken van geschikt biotoop niet verwacht.

Bij de beoogde werkzaamheden kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele laag beschermde zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt bij ruimtelijke ingrepen automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

Schade aan algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

2.5 Broedvogels

Aangezien dit onderzoek een quickscan betreft, is geen volledige broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Tijdens het veldonderzoek is met name gekeken naar de aanwezigheid van broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen. Daarnaast is op basis van biotoopeisen, terreinkenmerken, soortwaarnemingen, expert judgement en bekende ecologische principes beoordeeld welke soorten aanwezig kunnen zijn.

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Voor een aantal broedvogelsoorten geldt dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Dit betreffen de broedvogels Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw.

Aanwijzingen voor de aanwezigheid van jaarrond beschermde nestlocaties zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht in het plangebied en binnen de invloedssfeer van de plannen.

Overige broedvogels

In het plangebied zijn vogelsoorten van bos en struweel zoals Tjiftjaf, Fitis, Geelgors, Merel, Roodborst en Winterkoning aangetroffen en te verwachten.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden.

Werkzaamheden die potentiële broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de meeste van de aanwezige soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige potentiële broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

2.6 Reptielen

Uit de omgeving van het plangebied is het voorkomen van de FFW tabel 3-soorten Hazelworm, Ringslang en Adder (laatste twee soorten tevens RL kwetsbaar) en de FFW tabel 2-soort Levenbarende hagedis (RL gevoelig) bekend (Van Uchelen 2010, waarneming.nl en Creemers en Van Delft 2009).

Levendbarende hagedis

Voor Levenbarende hagedis is geschikt leefgebied aanwezig, in de vorm van enkele zonbeschenen heidestroken aan de rand van de greppel (zie bijlage II). Het uitgevoerde veldbezoek was niet geschikt voor het uitvoeren van reptielenonderzoek, qua periode in het jaar en vanwege de lage buitentemperatuur. Waarnemingen van Levenbarende hagedis of andere reptielen zijn dan ook niet gedaan.

Leefgebied van Levenbarende hagedis kan verdwijnen als gevolg van het verwijderen van de heidestroken of als gevolg van beschaduwning door de nieuwe geluidswal. Om met zekerheid te kunnen zeggen of Levenbarende hagedis al dan niet aanwezig is in het plangebied, dient aanvullend soortgericht onderzoek te worden uitgevoerd³. Aan de hand van de uitkomsten van dit onderzoek zal vast komen te staan welke vervolgstappen benodigd zijn. Omdat Levenbarende hagedis is opgenomen op tabel 2 van de Flora- en faunawet is het aanvragen van ontheffing niet noodzakelijk, bijvoorbeeld door te werken volgens de randvoorwaarden uit de Gedragscode voor Ruimtelijke ordening en inrichting gemeenten (Vereniging Stadswork Nederland 2010). Concrete maatregelen waar aan gedacht kan worden:

- Het opstellen van een ecologisch werkprotocol met daarin voorschriften om Levenbarende hagedis te ontzien (zie ook onderstaande punten). Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerende op de bouw- of projectlocatie, dienen hiervan op de hoogte gesteld te worden;
- Uitvoeren van de werkzaamheden buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van Levenbarende hagedis. De periode 15 augustus tot en met 1 november is het meest geschikt;
- Wegvangen van Levenbarende hagedissen;
- Realisatie van nieuw leefgebied of het versterken van bestaand leefgebied langs de greppel. Dit is mogelijk door heidestroken te verplaatsen naar te handhaven bermgedeelten en of door het onderhoud van de bermgedeelten te extensiveren.

³ Drie bezoeken in de periode eind april-september bij warm en zonnig weer (bij voorkeur tussen de 17 en 22 °C), weinig wind en geen regen.

Hazelworm en Ringslang

Belangrijk leefgebied van Ringslang en Hazelworm is niet aangetroffen in het plangebied. De aanwezigheid van incidenteel zwerfende exemplaren kan echter niet worden uitgesloten, maar deze kunnen wegvluchten in de (zomer)periode waarin de werkzaamheden gepland zijn.

Overige reptielen

Overigen reptielen als Adder worden niet in het plangebied verwacht, vanwege het ontbreken van geschikt leefgebied in en in de directe omgeving van het plangebied en het ontbreken van bekende verspreidingsgegevens (Van Uchelen 2010, RAVON en Creemers en Van Delft 2009).

2.7 Overige soorten

Vissen en amfibieën

Vanwege de afwezigheid van permanent oppervlaktewater kan de aanwezigheid van vissen en voortplanting van amfibieën worden uitgesloten. In de ruigte en strooisellaag in de aanwezige groenstructuren is wel beperkt overwintering van laagbeschermde amfibieënsoorten als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander te verwachten. Geschikte voortplantingswateren voor strikt beschermde amfibieën ontbreken in en in de directe omgeving van het plangebied. Overwintering van zwaarder beschermde amfibieën binnen het plangebied is daardoor uit te sluiten.

Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden gaat mogelijk overwinteringsgebied van enkele laag beschermde amfibieën verloren. Voor laag beschermde amfibieënsoorten geldt bij ruimtelijke ingrepen automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet. Het nemen van vervolgstappen voor de soortgroep amfibieën is in deze situatie zodoende niet aan de orde. Effecten op overwinterende amfibieën kunnen - mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden uit te voeren buiten de overwinteringsperiode van amfibieën die globaal loopt van november t/m maart.

Ongewervelden en weekdieren

In het plangebied zijn geen beschermde of bedreigde (Rode Lijst) ongewervelden en weekdieren aangetroffen. Wegens de afwezigheid van geschikt biotoop ontbreken geschikte voortplantingslocaties voor beschermde ongewervelden en weekdieren binnen het plangebied. Deze zijn dan ook niet te verwachten in het plangebied.

3 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Bode A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger (1999). De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Creemers R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON Redactie) (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet.
- Heusden W.R.M. van & S.J. Vreugdenhil (2008). Handreiking Flora- en faunawet; Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van LNV. Versie 1.1, concept.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Nöllert A. & C. Nöllert (2001). Amfibieëngids van Europa. Tirion Uitgevers BV, Baarn.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna (www.minlnv.nl).
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Quickscanhulp (2011). Database met verspreidingsgegevens flora en fauna, opvraag november 2011 (www.quickscanhulp.nl).
- RAVON Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- SOVON Vogelonderzoek Nederland (2002). Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998 tot 2000. - Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Uchelen E. van (red.) (2010). Amfibieën en reptielen in Drenthe; voorkomen en levenswijze. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Vereniging Stadswerk Nederland (2010). Gedragscode voor Ruimtelijke ordening en inrichting gemeenten.
- Werkgroep Florakartering Drenthe (1999). Atlas van de Drentse Flora Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem/ Werkgroep Florakartering Drenthe.

BIJLAGEN

BIJLAGE I: TOELICHTING FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (onder andere *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóóraf laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)

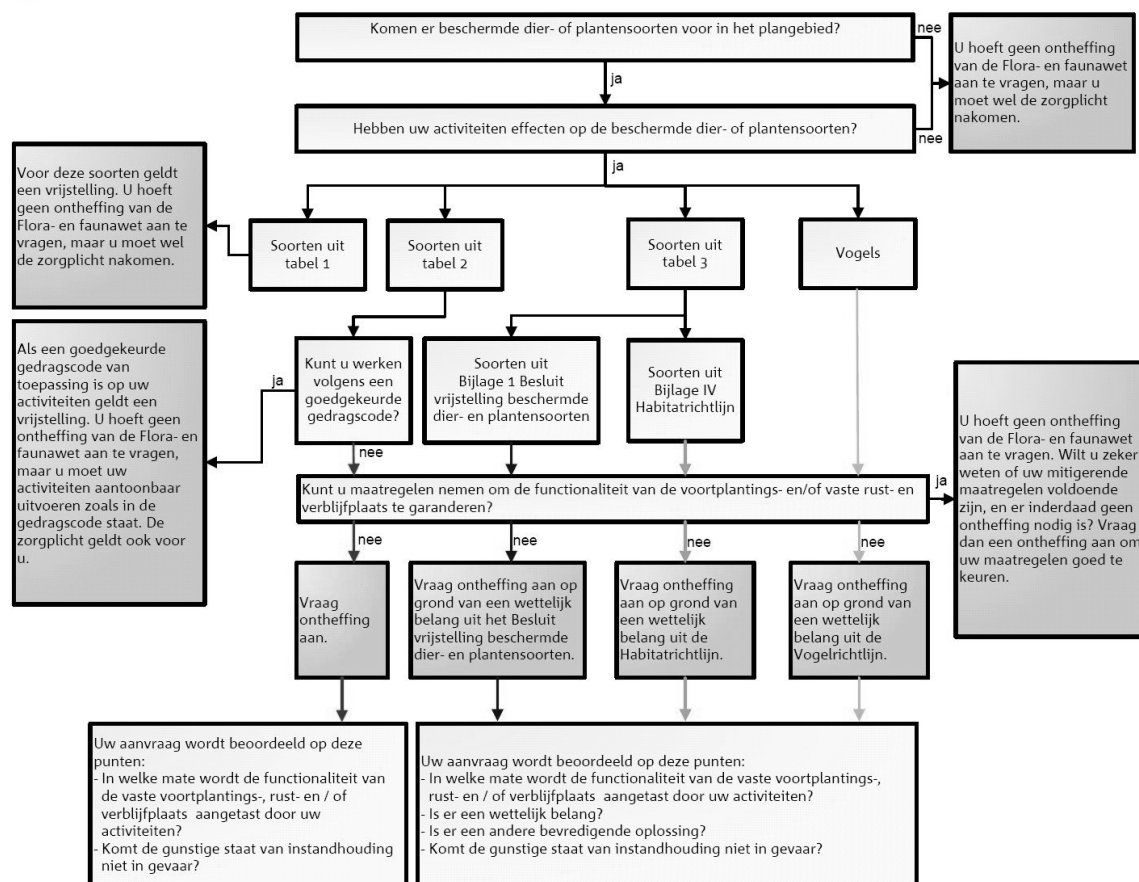
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels⁴.

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

⁴ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd⁵. Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drloket.nl.

⁵ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

BIJLAGE II: POTENTIEEL LEEFGEBIED LEVENBARENDE HAGEDIS

